

УДК 378.14

**ІКТ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ – ПРОБЛЕМИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ**

Швецова Г.А.

Харківський гуманітарно-педагогічний інститут

**ІКТ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ – ПРОБЛЕМИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ**

Швецова Г.А.

У статті розглядається проблема психологічних та дидактичних аспектів впровадження інформаційних комунікаційних технологій у процес навчання учнів початкової школи.

Автор аналізує проблеми та перспективи застосування інформаційних комунікаційних технологій в початковій школі, як запоруки побудови інтенсивного процесу засвоєння знань, умінь та навичок молодшими школярами.

Ключові слова: ІКТ, майбутні вчителі, навчальний процес, молодші школяри.

**ІКТ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕСЕ – ПРОБЛЕМЫ
И ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ**

Швецова А.А.

В статье рассматривается проблема психологических и дидактических аспектов внедрения информационных коммуникационных технологий в процесс обучения учеников начальной школы.

Автор анализирует проблемы и перспективы использования информационных коммуникационных технологий в начальной школе, как залога построения интенсивного процесса усвоения знаний, умений и навыков младшими школьниками.

Ключевые слова: ИКТ, будущие учителя, учебный процесс, младшие школьники.

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN EDUCATIONAL PROCESS ARE PROBLEMS AND PROSPECTS OF INTRODUCTION

Shvetsova A.A.

The article addresses the problem of psychological and educational aspects of the implementation of information and communication technologies in the education process of elementary school students.

The author analyzes the problems and prospects of using information and communication technologies in the elementary school, as a pledge of constructing an intensive process of assimilation of knowledge and skills of schoolkids.

Keywords: ICT, future teachers, the learning process, the younger students.

Постановка проблеми. Соціально-економічні й політичні зміни у суспільстві, зміцнення державності України, її поступова інтеграція до європейського освітнього простору висувають перед вітчизняною системою освіти нові вимоги, серед яких особливо великого значення набуває удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів.

Нині, пріоритетним напрямком є інформатизація освіти – процес забезпечення сфери освіти методологією, практикою розробки й оптимального використання сучасних інформаційних технологій навчання, орієнтованих на реалізацію психолого-педагогічних цілей навчання та виховання.

Активний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у світі є однією з причин виникнення проблеми постійного підвищення інформаційної культури особистості, незалежно від її освіти та соціального рівня. У зв'язку з цим постає завдання впровадження сучасних ІКТ з урахуванням психологічних аспектів їх використання, перш за все, у процес навчання молодших школярів загальноосвітніх навчальних закладів.

Комп'ютери знаходять все більш широке застосування в усіх галузях виробництва, в управлінні й обслуговуванні, в науці та освіті.

Це поставило перед системою професійної педагогічної освіти завдання забезпечення комп'ютерної грамотності майбутніх учителів, здатних до творчої професійної діяльності на новому етапі розвитку суспільства [3].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У даний час йде активний пошук нових форм і методів застосування мультимедійних програмних засобів у навчальному процесі вищих педагогічних навчальних закладів. Упровадження ІКТ у загальноосвітні навчальні заклади підняло на поверхню проблему підготовки вчителів. Це питання розкривається у працях Бикова В.Ю., Брескіної Л.В., Звягіної А.С., Зіяутдінова В.С., Жалдака М.І., Ключко О.В., Морзе Н.В., Прокопенко І.Ф., Пошукової М.М., Співаковського О.В.

Висвітлення проблем, пов'язаних із використанням сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі початкової школи, розкрито в роботах вітчизняних та російських дослідників М.М. Левшина, Ф.М. Ривкінд, М.К. Гольцмена, Н.В. Макарової, В.І. Варченко, Л.М. Фуксон; зарубіжних дослідників Д.Г. Клементса, К. Хохмана, Т. Оппенгеймера, С. Пейперта та інших.

Мета статті проаналізувати психологічні та дидактичні аспекти упровадження інформаційних комунікаційних технологій у процес навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Сучасне суспільство створює всі передумови для особистісного розвитку майбутнього педагога, які супроводжуються впровадженням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес вищих педагогічних закладів освіти. У зв'язку з цим підготовка педагогічних кадрів має бути спрямована на формування необхідних для викладача особистісних якостей та на створення умов для розвитку його професійної готовності.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі вимагає від майбутнього педагога комп'ютерної грамотності як сукупності умінь і знань, необхідних для життя в комп'ютеризованому суспільстві. Але сучасний стан підготовки студентів гуманітарних спеціальностей у цілому не забезпечує достатній рівень володіння ними комп'ютерними технологіями. Сучасний фахівець має не тільки вміти послуговуватися ПК, викорис-

товувати його для підвищення своєї кваліфікації, самовдосконалення, а й навчити учнів здобувати знання за допомогою ІКТ. Від рівня інформаційної культури вчителя залежить ефективність упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес загальноосвітніх шкіл.

Водночас їх використання не повинно обмежуватися тільки уроками інформатики, а застосовуватися й на уроках з інших предметів. Успішне розв'язання даного питання багато в чому залежить від готовності учня сприймати новітні інформаційні та комунікаційні технології, розуміти їх необхідність не тільки у майбутній професійній діяльності, а й у суспільному житті. Тому формування інформаційної культури має починатися ще з молодшого шкільного віку [2].

Інформаційна культура охоплює, на нашу думку, не тільки формування комп'ютерної грамотності, оволодіння системою уявлень щодо інформатики, інваріантних способів діяльності та відповідного стилю мислення [1, 2, 3], а й сукупність інформатичного світобачення та системи знань і вмінь, що має забезпечувати цілеспрямоване самонавчання та соціалізацію особистості в інформаційному суспільстві.

Майбутній вчитель повинен урахувати, що основні логічні структури мислення, а також операційні навички формуються у віці 5-11 років. Саме в молодшому шкільному віці відбувається перше знайомство учнів з вивченням властивостей і явищ навколишнього світу. У математиці ці властивості та явища навколишнього світу знаходять відображення в геометричних фігурах, у числових характеристиках величин, що вивчаються та їх відношеннях. В інших дисциплінах – у категоріях класифікації, розпізнавання, узагальнення, уточнення тощо. У цьому віці учнями усвідомлюється зміст найпростіших правил та операцій, формується емпіричний досвід оволодіння науковими методами і правилами. Сучасна освіта вже не уявляється без застосування засобів інформаційних технологій у практиці навчання.

Можна навести такі позитивні аргументи щодо застосування комп'ютерних технологій у навчальному процесі школи [5]:

1) комп'ютерні технології сприяють удосконаленню викладання та підвищенню ефективності навчання;

2) комп'ютерну грамотність слід починати формувати якомога раніше з метою звикання та швидкої адаптації до постійного оновлення комп'ютерних технологій;

3) завдяки комп'ютерним технологіям, зокрема Інтернету, підвищується мобільність навчального процесу, а саме: учні можуть спілкуватися з учителями та учнями інших навчальних закладів, а також фахівцями як вітчизняних, так й інших країн світу, не виходячи за межі класу;

4) комп'ютерні технології сприяють розвитку саморегуляції та самоконтролю, навчають учнів керувати своєю інтелектуальною діяльністю.

Незважаючи на це, комп'ютер не має замінювати традиційні засоби навчання, такі як крейда, дошка, олівець, зошит, ножиці тощо. Він є одним з інструментів навчання, яким повинен оволодіти учень. Використання ІКТ у навчальному процесі загальноосвітніх навчальних закладів повинно відповідати дидактичним аспектам та мають бути застосовані відповідно до певних цілей уроку.

Ми вважаємо, що інформаційні технології в тій чи іншій мірі необхідно застосовувати починаючи з початкової школи. Проте, основною проблемою, яка виникає під час уведення ІКТ як об'єкта вивчення у початкових класах є нерозуміння батьками цієї необхідності. У зв'язку з цим батьки мають створити нову форму взаємовідношень зі своїми дітьми, побачити комп'ютер як корисний інструмент для навчання, а не як перешкоду. Такої точки зору дотримується й американський вчений С. Пейперт [6].

Вагомою проблемою введення інформатики у початкову школу є також неготовність вчителів до використання інформаційних та комунікаційних технологій у своїй професійній діяльності [6].

На перешкоді стає те, що вчителя початкових класів не вміють на достатньому рівні працювати з новими інформаційними і комунікаційними технологіями та не до кінця усвідомлюють максимальну ступінь продуктивності від їх використання на уроках з різних предметів.

Ще однією проблемою, яка перешкоджає формуванню основ інформатичної культури у школі, є те, що більшість учнів не розуміють

справжнього призначення комунікаційних та інформаційних технологій, оскільки сприймають їх як іграшки.

Однак, щоб ІКТ дійсно були корисними у школі ми вважаємо за необхідне виконання певних умов. До цих умов, відповідно, відносимо: професійну готовність учителя до використання комп'ютерних технологій, урахування впливу комп'ютера на здоров'я дітей молодшого шкільного віку, наявність якісного технічного й програмного забезпечення, розуміння проблем й підтримка керівництва школи.

Школа повинна підготувати людину мислячу, котра не тільки має знання, але й уміє використати їх у житті.

Перш за все, добираючи до уроку програмне забезпечення та електронні засоби навчання, слід урахувувати, що вони мають відповідати наступним вимогам: бути цікавими і викликати позитивні емоції у школярів, активізувати пізнавальну та розумову діяльність учнів, викликати у дитини бажання навчитися працювати самостійно, відповідати психолого-педагогічним та валеологічним вимогам, розвивати творчі здібності дитини, носити навчально-контролюючий характер.

Окремої уваги заслуговує розгляд ІКТ як засобу організації навчального процесу, що дає змогу уникнути рутинної роботи вчителя.

Висновки. Навчання студентів педагогічних вищих навчальних закладів має бути спрямовано на формування розумових здібностей учнів та передачу навиків ефективного оперування засобами пізнання, має виступити як головний пріоритет із самого початку навчання. Безумовно, значна частина таких засобів базується на основі ІКТ.

Майбутнім фахівцям необхідно враховувати, що комп'ютер є потужним дидактичним засобом, використання якого залучає дітей до активної праці, підвищує їхній інтерес до навчання, сприяє кращому засвоєнню матеріалу і підвищує ефективність навчання. Мова іде не про вивчення окремого, ізольованого від інших предметів курсу інформатики, а в інтеграції різних уроків з елементами, які складають комп'ютерну грамотність учнів та їхню інформаційну культуру.

Оволодіння інформаційними технологіями може відбуватися як через проведення комп'ютерно-інтегрованих уроків, так і шляхом упровадження пропедевтичного курсу інформатики.